

Nr 104.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde.

(1:a avd.)

Driftbudgeten.

Fjärde huvudtiteln.

1:o) **Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar.** I propositionen nr 125 har Kungl. Maj:t (bilaga 2, punkt 1, s. 11—15 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 18 mars 1949) anmält behov föreligga av att överskrida den i fortifikationsförvaltningens avlöningsstat uppförda, av Kungl. Maj:t maximerade anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Det förutsattes vid det vid 1947 års riksdag fattade beslutet angående omorganisation av fortifikations- och byggnadsförvaltningen inom försvaret, att omorganisationen skulle medföra avsevärda besparingar. Med hänsyn till ovissheten rörande tidpunkten för den nya organisationens genomförande betecknades samtliga anslagsposter i det nya ämbetsverkets avlöningsstat för budgetåret 1947/48, i enlighet med förslag i propositionen 1947:142, förslagsvis. Det förutsattes dock, att överskridande av anslagspost, som enligt eljest tillämpade grunder skulle vara maximerad, icke borde få äga rum utan Kungl. Maj:ts medgivande. Även i avlöningsstaten för innevarande budgetår ha samtliga anslagsposter betecknats förslagsvis. Vid anmälan av propositionen 1948:209 uttalade departementschefen i denna fråga, att beräkningen av lönekostnaderna för den ordinarie och extra ordinarie personalen för det dåvarande icke kunde göras exakt och att det även vore svårt att närmare uppskatta behovet av den extra personal, som erfordrades under en övergångstid.

Det nya ämbetsverket, fortifikationsförvaltningen, trädde i verksamhet den 1 maj 1948. Redan dessförinnan hade vissa åtgärder vidtagits i syfte att förbereda avvecklingen av den personal, som vid omorganisationen kunde beräknas bli övertalig. Avvecklingen av den övertaliga personalen har fullföljts av det nya verket. Emellertid har den sammankrympning av personal-

organisationen, som omorganisationen avsetts skola möjliggöra, i viss mån komplicerats av att förvaltningsorganisationen även av en annan anledning måst väsentligt nedskäras. Den minskning av byggnadsverksamheten inom försvaret, som ägt rum under de senaste åren, har nämligen medfört, att även den för nybyggnadsverksamhet anställda personalen, med avlöning från byggnadsanslag, måst avsevärt begränsas. De personaluppsägningar, som blivit erforderliga på grund av omorganisationen och byggnadsverksamhetens minskning, ha ansetts böra äga rum under skäligen hänsynstagande till personalens intressen och ha därför krävt tämligen lång tid. Personalorganisationen i maj 1949 beräknas ha skurits ned så långt nuvarande förhållanden det medgiva. Även därefter komma dock verkets avlöningskostnader att överstiga de belopp, varmed man räknade i samband med riksdagsbeslutet om omorganisationen.

Fortifikationsförvaltningen har beräknat de merkostnader, som föranletts av att personalorganisationen först efter en övergångstid kunnat minskas till den omfattning, som bedömes erforderlig under nu rådande förhållanden, till 1 200 000 kronor. Departementschefen har med hänsyn till vad ämbetsverket anfört intet haft att erinra mot beloppets storlek.

Det lär, framhåller departementschefen, vara Kungl. Maj:t obetaget att medgiva, att de angivna merkostnaderna, med överskridande av den i verkets avlöningsstat uppförda, av Kungl. Maj:t maximerade anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, bestridas från ämbetsverkets avlöningsanslag. Med hänsyn till merkostnadernas storlek har emellertid förhållandet ansetts böra i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom.

Utskottet. Vad departementschefen under förevarande punkt anfört påkallar icke något särskilt uttalande från utskottets sida. Vad i ärendet förekommit har utskottet dock velat för riksdagen

omförmåla.

2:o **Marinförvaltningen: Anskaffning av inventarier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 15—17), vilket föranletts av vissa organisationsändringar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinförvaltningen: Anskaffning av inventarier* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

3:o **Anskaffning av inventarier m. m. för tillbyggnad till ämbetshuset å Ladugårdsgården.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 17 och 18) — och med förmälan att av vederbörande myndigheter tidigare anmält behov av kontorsinventarier förutsatts kunna täckas genom överflyttning av krisförvaltningens och försvarets övertaliga bestånd av dylika inventarier, vilket emellertid numera icke synes kunna bliva fallet — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anskaffning av inventarier m. m. för tillbyggnad till ämbetshusen å Ladugårdsgårde* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 138 000 kronor.

4:o) **Försvarsstaben: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 18), vilket föranletts därav att till följd av levnadskostnadernas stegring inom vissa främmande länder de å försvarsstabens stat anvisade medlen till prisutjämningsstillägg visat sig vara för knappt tilltagna, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för försvarsstaben under anslagsposten Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer upptagna delposten Prisutjämningsstillägg må under budgetåret 1948/49 överskridas med högst 20 000 kronor.

5:o) **Armén: Ytterligare utgifter för övningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, s. 18 och 19) att till ifrågavarande ändamål å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

I de i 1948 års statsverksproposition framlagda beräkningarna av anslagen under fjärde huvudtiteln förutsattes (Bil. 6 s. 2) med hänsyn främst till det ansträngda arbetsmarknadsläget, att repetitions- och efterutbildningsövningar av större omfattning icke skulle anordnas under budgetåret 1948/49. Därest förhållandena på arbetsmarknaden eller i övrigt skulle väsentligt ändras, skulle det dock vara Kungl. Maj:t obetaget att föranstalta om dylika övningar även om på grund därav skulle erfordras förstärkningsanslag å tilläggsstat. Riksdagen anslöt sig till vad sålunda anförts.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 21 juli 1948 medgivit, att under innevarande budgetår finge anordnas efterutbildningsövningar med högst 8 000 man, har sedermera riksdagen (skr. nr 26), efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1949: 2, medgivit, att arméns övningsanslag finge förstärkas med, bland annat, ett belopp av 500 000 kronor för täckande av de med ifrågavarande övningar förenade merkostnader.

De av Kungl. Maj:t numera anbefallda repetitionsövningarna innevarande år ha emellertid, framhåller departementschefen, medfört, att ifrågavarande övningsanslag måste ytterligare förstärkas. De sammanlagda merkostnaderna på anslaget, vilka i överensstämmelse med vad nyss anförts böra täckas genom anslag å tilläggsstat, har departementschefen uppskattat till i runt tal 450 000 kronor. De anbefallda repetitionsövningarna föranleda ökade utgifter under ett flertal andra av arméns anslag. Dessa merkostnader ha emellertid ansetts böra inrymmas i de anslagsbelopp, som redan stå till vederbörande myndigheters förfogande.

Utskottet vill erinra, att 1948 års riksdag förutsatt, att för bestridande av uppkommande kostnader av här angivet slag anslag å tilläggsstat kunde komma att erfordras. På grund härav och då den äskade medelsanvisningen icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Ytterligare utgifter för övningar m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

6:o) **Armén: Ersättning till Norrtälje stad.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 19—21) att till ifrågavarande ändamål å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

Stockholms luftvärnsregementes omförläggning till Norrtälje har ursprungligen beräknats kunna verkställas till den 1 juli 1947. Av skilda anledningar har emellertid tidpunkten för omförläggningen måst framflyttas. När omförläggningen kan komma till stånd kan, framhåller departementschefen, icke nu med säkerhet bedömas. Norrtälje stad har nu krävt en årlig ersättning å 100 000 kronor från och med sagda den 1 juli för täckande av den inkomstminskning, som staden åsamkats till följd av uppskovet med regementets förflyttning. Departementschefen har funnit billighetsskäl tala för att staden beredes viss ersättning för de enligt avtalet med staten åtagna och till stor del fullgjorda förpliktelserna. Departementschefen har dock funnit ersättningsbeloppet böra begränsas till vad som motsvarar kostnaderna för ränta och amortering å de faktiska utgifterna ävensom ränta å det belopp, som motsvarar värdet av de av staden överlåtna fastigheterna. Med denna utgångspunkt har framräknats ett belopp av 62 500 kronor per år. Då ifrågavarande ersättning ansetts böra utgå från och med den 1 juli 1947, skulle intill innevarande budgetårs slut det totala ersättningsbeloppet belöpa sig till i runt tal 125 000 kronor.

Utskottet. I likhet med departementschefen finner utskottet billighets-skäl tala för att Norrtälje stad beredes någon ersättning för den inkomstminskning, som staden åsamkats till följd av uppskovet med Stockholms luftvärnsregementes förflyttning. Mot de föreslagna grunderna för ersättningsens bestämmande synes icke något vara att erinra. Utskottet tillstyrker alltså den äskade medelsanvisningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Ersättning till Norrtälje stad* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

7:o) **Armén: Hemvärnets övningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 21), vilket föranletts av uppkomna merkostnader i anledning av prisstegringar m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hemvärnets övningar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Kapitalbudgeten.

Försvarets fastighetsfond.

Arméns delfond.

8:o) **Ytterligare medel till ämbetsbyggnad å Ladugårdsgärde.** I förberörda proposition nr 125 har Kungl. Maj:t (bilaga 14, punkt 1, s. 101 och 102 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 18 mars 1949) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 120 000 kronor.

Den äskade medelsanvisningen är avsedd för anordnande av arkivutrymmen för försvarets civilförvaltning.

Utskottet. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ytterligare medel till ämbetsbyggnad å Ladugårdsgärde* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 120 000 kronor.

9:o) **Utbetalande av vissa semesterersättningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen medgiva (punkt 2, s. 102 och 103), att det av riksdagen såsom kapitalinvestering i försvarets fastighetsfond, arméns delfond, för budgetåret 1946/47 anvisade investeringsanslaget av 32 000 000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m. må disponeras för utbetalande av i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 18 mars 1949 omförmälda semesterersättningar.

Genom entreprenadkontrakt åtog sig Malmö Nya Byggnadsaktiebolag år 1946 att för kronans räkning uppföra vissa förrådslokaler inom I. militärområdet. Den 26 november 1946 försattes emellertid bolaget i konkurs. Enligt en sedermera av hovrätten över Skåne och Blekinge den 19 december 1947 meddelad dom angående betalningsrätt i konkursen tillerkändes kronan en i målet yrkad kvittningsrätt. Till följd härav reducerades konkurs-

boets tillgångar i så hög grad, att full täckning ej fanns till prioriterade fordringar, däribland semesterersättningar till vissa byggnadsarbetare, som varit anställda vid förenämnda byggnadsaktiebolag. Samverkande Byggnadsfackförbundens Centralråd har å de fordringsberättigade arbetarnas vägnar hemställt, att kronan måtte utgiva ersättning till arbetarna för de belopp som de av sålunda anförda skäl icke kunnat utbekomma av konkursboet, tillhoppa 6 520 kronor 39 öre.

Departementschefen har erinrat, att byggnadsborgenärsutredningen den 10 september 1946 avlämnat betänkande med förslag till lag om tryggnad av byggnadsarbetares lönefordran m. m. Enligt förslaget skall i fall, där staten eller kommun låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete genom entreprenör, staten respektive kommunen ansvara för betalningen av arbetslönerna. Lagförslaget är för närvarande föremål för övervägande inom justitiedepartementet. Ehuru det sålunda icke ännu varit möjligt att taga slutlig ställning till denna lagstiftningsfråga, syntes departementschefen med hänsyn till de särskilda omständigheter, som i förevarande fall föreläge, hinder icke böra möta att av billighetsskäl bereda arbetarna ersättning för de löneförmåner, varom de gått miste. Enligt vad departementschefen från centralrådet inhämtat vore det här fråga om ett engångsfall, som icke kunde få prejudicerande betydelse, och vederbörande fackförbunds förbundsledning hade uttalat, att några liknande krav icke komme att framföras mot kronan. Mot den begärda ersättningen syntes departementschefen icke något vara att erinra.

Utskottet. Med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter och då det enligt vad departementschefen i ärendet upplyst här är fråga om ett engångsfall, som icke torde kunna få prejudicerande betydelse, anser utskottet sig böra tillstyrka, att ifrågavarande arbetare beredes ersättning för de löneförmåner, varom de gått miste. Mot den begärda gottgörelsen liksom mot det föreslagna sättet för kostnadernas bestridande har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att det av riksdagen såsom kapitalinvestering i försvarets fastighetsfond, arméns delfond, för budgetåret 1946/47 anvisade investeringsanslaget av 32 000 000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m. må disponeras för utbetalande av i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 18 mars 1949 omförmälda semesterersättningar.

Flygvapnets delfond.

10:o) **Förvärv av viss fastighet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 103—105) att till ifrågavarande ändamål å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 30 000 kronor.

Ifrågavarande fastighet — Häggatorp 2¹²³ i Ronneby socken — som är belägen intill infarten vid Blekinge flygflottilj, har av flera anledningar ansetts böra tilläggas flottiljområdet. Densamma föreslås därför skola förvärvas av kronan mot en köpeskilling av 30 000 kronor.

Utskottet vill icke framställa någon erinran mot att ifrågavarande fastighet förvärvas av kronan. Den angivna köpeskillingen synes kunna godtagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Förvärv av viss fastighet å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 30 000 kronor.

Stockholm den 29 april 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Pauli, Rickard Lindström, Sven Larsson, Gränebo, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Berling, Hesselbom, Lundgren, Ivar Persson och Alfred Nilsson; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Svensson i Grönvik, Boman i Kieryd, Hjalmarson, Mårtensson i Uddevalla, Rubbestad, Ståhl, Lindholm, Bergstrand, Hoppe, Persson i Vinberg och Henriksson.
